

Közösségi közlekedési vizsgálatok a vidéki térségekben

A közlekedési eredetű kirekesztés a vidéki térségekben

Lieszkovszky József Pál, PhD-hallgató

MRTT XV. Vándorgyűlés

Mosonmagyaróvár, 2017.10.19-20.

- Kínálati oldal
  - Időbeli
  - Térbeli
- Keresleti oldal
  - Csoportok
- A kínálati és a keresleti oldal egymásra hatása

- A közösségi közlekedési eredetű problémák sok esetben az egyik legfontosabb problémakört alkotják a vidéki térségek településeinek lakói számára
- Ez azonban egyes vidéki térségekben még égetőbb probléma
- Azok a társadalmi csoportokat, amelyeket a leghátrányosabban érint a közösségi közlekedés leépülése, tulajdonképpen egyfajta kirekesztettség státuszba kerülnek. A társadalmi kirekesztettség ezen formáját hívjuk ún. közlekedési szegénységnek (transport poverty) vagy közlekedési eredetű kirekesztettségnek (transport related social exclusion).

az adott személynek nincs meg a megfelelő hozzáférése egyik közlekedési eszközhöz sem, amellyel el tudna jutni arra a helyre, ahol számára olyan fontos tevékenységek zajlanak, amelyekben részt akarna venni

- Church a „Transport and social exclusion in London” művében a közlekedési kirekesztettséget 6 kategóriába sorolta:
  - Fizikai kirekesztettség
  - Földrajzi kirekesztettség
  - Szolgáltatásokból való kirekesztettség
  - Gazdasági kirekesztettség
  - Idő alapú kirekesztettség
  - Félelem alapú kirekesztettség

- Az autótól való függésnek két elméleti formája ismert
  - Strukturálisan függők
  - Kényelmi függők
- A személygépkocsi hiánya – főképp a vidéki térségekben – pedig elvezethet a közlekedési kirekesztődéshez
- Emiatt az előbbieken említett egyének helyváltoztatásában (kényszerűségből) a közösségi közlekedési eszközök menetrendje igen fontos szerepet tölt be.
- A hozzáférésben korlátozott társadalmi csoportok (fiatalok, idősek, szegények, fogyatékkal élők, sajátos csoportjai az időseknek)

- Saját személygépkocsi hiányában – főleg a vidéki térségekben – nehézkes, vagy lehetetlen az eljutás a
- közvetlen autóbuszos kapcsolattal nem rendelkező városkörnyéki bevásárlóközpontba;
  - a főbb közösségi közlekedési útvonalaktól távol fekvő nem kiemelt jellegű egészségügyi ellátó intézményekbe
  - azokra a munkahelyekre, amelyek
    - a főbb közösségi közlekedési útvonalaktól távol találhatóak
    - ahol a munkaidő nem a hagyományos 8 órában 8-18 közötti időszámban zajlik, hanem sokkal korábban kezdődik vagy végződik
    - ahol hétfélig munkavégzés is zajlik

- A közlekedési eredetű kirekesztést olyan személyekre és csoportokra is vonatkoztathatjuk, akik a közösségi közlekedést annak teljes hiánya vagy a számukra nem megfelelő célállomása és/vagy menetrendje okán nem tudják igénybe venni.
- A közösségi közlekedési eljutási lehetőségnek két vetülete van:
  - Térbeli
  - Időbeli
- Nem elég csak a térbeli elérhetőségnek megvalósulnia, hanem annak időben is meg kell felelnie a célszemély számára, sőt mindkét feltételnek egy időben kell megvalósulnia ahhoz, hogy a kívánt szolgáltatást a célszemély igénybe tudja venni.

- Egy adott település lakosságának közösségi közlekedési igénye többek között függ
  - a személygépkocsi-ellátottságtól;
  - a közösségi közlekedéssel való megközelíthetőségtől;
  - az elérni kívánt szolgáltatások helyszíneitől;
  - a település társadalmi berendezkedésétől.

1. Életkor

- a. Kisgyermek
- b. 7 - 16 év közötti fiatalok
- c. Fiatal felnőttek
- d. Időskorúak

2. Nem

- a. Nők / Egyedülálló nők / Bevándorló nők

3. Pénzügyi helyzet / gazdasági státusz

- a. Munkanélküliek ill. Munkakeresők
- b. Alacsony státuszú családok
- c. *1 személygépkocsival rendelkező háztartások*

4. Fogyatékkal való létezés alapján

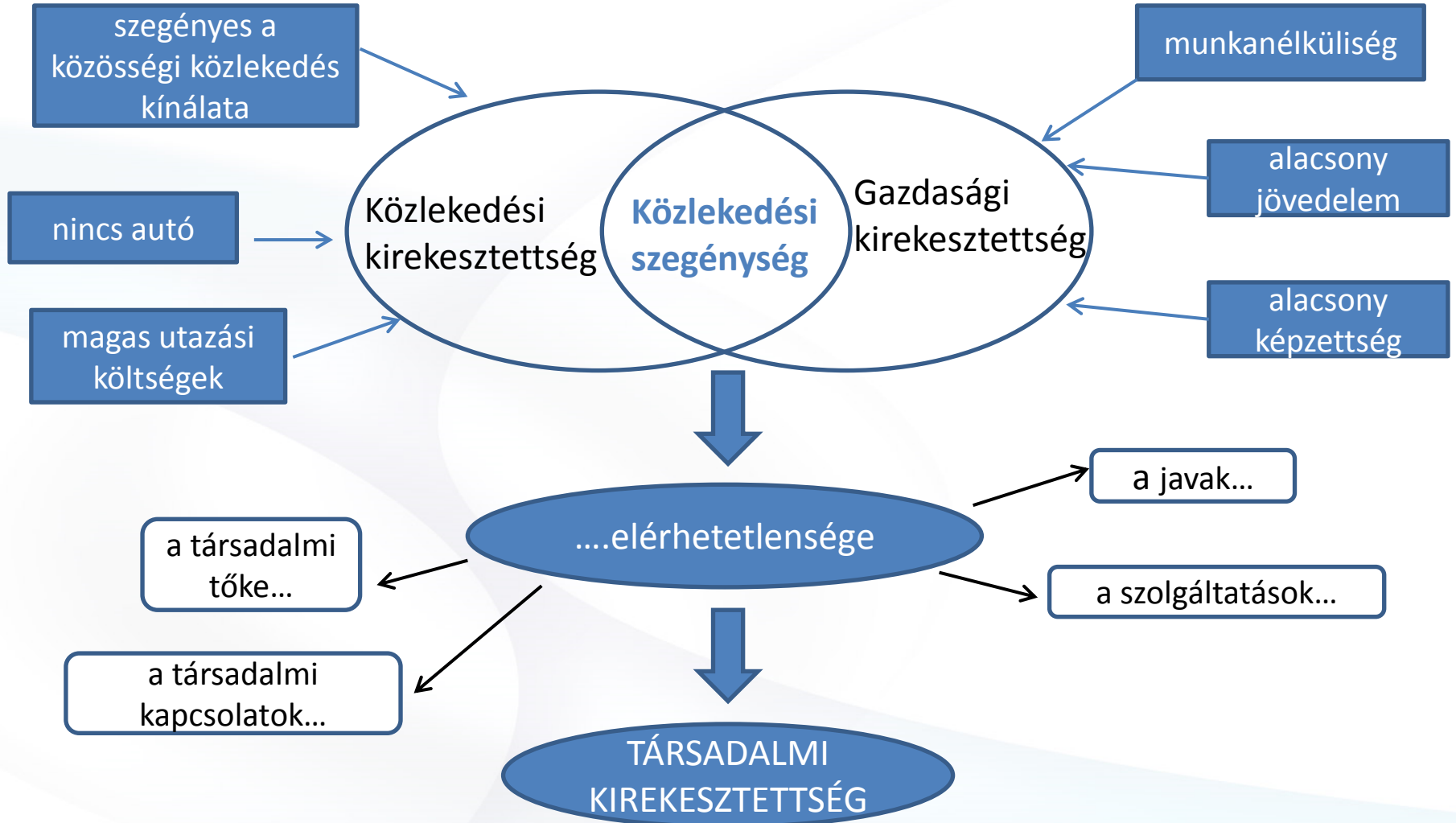
- a. Testi fogyatékkal élők
- b. Mentális fogyatékkal élők

A közlekedési eredetű kirekesztéssel érintett főbb csoportok

	Az utazás gyakorisága	Az utazás célpontja	Az utazás ideje	Az utazás hossza
Személygépkocsi nélküli ingázó	naponta kétszer	foglalkoztatói központ (centrum)	csúcsidőben	hosszú
Fiatal korosztály	naponta kétszer	helyi vagy regionális foglalkoztatói központ	csúcsidőben	változó (közepes – hosszú táv)
Idősek	rendszeretlen	helyi központ	csúcsidőn kívül	rövid
Háziasszonyok és munkanélküliek	rendszeretlen	helyi és regionális központ	csúcsidőn kívül	változó (rövid – közepes táv)

- Kit tekinthetünk ténylegesen közlekedési szempontból hátrányos helyzetben lévőknek egy településen belül?
  - a különböző társadalmi csoportok közlekedési igénye mind térben és mind időben eltér egymástól, így ez a társadalmi csoportok tekintetében igencsak eltérő lehet.
  - Példa!
- **A közlekedési eredetű kirekesztés nem kizárólag a szegény településen élőket érinti, hanem az adott település közösségi közlekedési helyzetétől, a környező fontosabb központokba való eljutás lehetőségétől függően a társadalom különböző csoportjait eltérő mértékben.**

A közlekedési eredetű kirekesztettség komplex megközelítése_1

A közlekedési eredetű kirekesztés komplex megközelítése_2

- Biztosítani az elérést azokhoz a javakhoz, szolgáltatásokhoz és tevékenységekhez, amelyek az adott közösség / település életében fontos szereppel bírnak.
- Ez településenként eltérő lehet, hisz attól is függ, hogy az adott település milyen alapszolgáltatásokat képes biztosítani a lakói számára
- DE A vidéki térségekben ezen szolgáltatások köre a racionalizáció és az összevonások következtében folyamatosan csökken, így egyre több mindenért kell igénybe venni az egyéni vagy a közösségi közlekedési szolgáltatásokat.
- A nagy közösségi közlekedési szolgáltatók viszont a felépítésükből és a rendszerükből adódóan nem képesek minden társadalmi csoport, minden mobilitási igényét, minden helyszín és minden kívánt időpont tekintetében ellátni

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!